

Det är hög tid för politikerna att agera för att se till att den allmänna pensionen höjs. Det skriver en av arkitekterna bakom pensionsreformen 1994, som ledde fram till dagens pensionssystem vilket sjösattes 1999.

Text: K-G Scherman

Inkomstpensionen måste höjas

K-G Scherman

Förslag om ändrade beräkningsregler för bromsen i pensionsystemet är på remiss. Det är en del i ett omfattande utredande kring pensionssystemet. Andra utredningar avser AP-fondernas administration, placeringsreglerna i PPM-systemet och pensionsåldern.

Fem pensionärsorganisationer skriver i sitt remissvar "inkomst-pensionssystemet är underfinansierat och måste förstärkas", och att bromsen bör avskaffas. Men man anser att pensionssystemets grunddrag skall vara kvar. De innefattar livsinkomstprincipen och att pensionerna skall vara avgiftsdefinierade.

I en debattartikel på SvD Brännpunkt den 30 mars protesterar två nationalekonomer. De påstår att förslaget ensidigt skulle gynna dagens pensionärer. De skriver "Bromsen är nödvändig eftersom genomsnittsinkomsten, inte summan av alla inkomster, ligger till grund för indexeringen. När snittlönen ökar mer än lönesumman blir indexeringen för hög vilket hotar balansen." Det citerade påståendet innebär att hade indexeringen följt lönesummans utveckling, eller, mer precist, pensionssystemets inkomster, som ju är en viss andel av dessa löner, så skulle någon broms inte ha behövts.

Men skribenterna har missat att stämma av mot verkligheten. Under åren 2004–2014 har genomsnittslönen ökat mindre än pensionssystemets inkomster. Pensionerna är därför i dag lägre

än vad de skulle ha varit om indexeringen hade skett på det sätt som enligt skribenterna hade gjort bromsen onödig. En pension som i dag är 12000 kronor hade då i stället varit 12700 kronor per månad. Den förlust på mer än 40 000 kronor, som bromsen har åstadkommit hade försvunnit och förbytts i en liten vinst. Med åtföljande behov att sänka pensionerna i framtiden, det vill säga precis det som skribenterna vill undvika med sitt försvar av bromsen.

Skribenterna är inte ensamma om sitt missförstånd. I januari-numret av tidskriften Ekonomisk Debatt gör professor **Ann-Charlotte Ståhlberg** och lektor **Agnetta Kruse** samma misstag. Och även experterna trodde tidigare på det som dessa nationalekonomer fortfarande påstår.

Genomgången pekar på en väsentlig iakttagelse. Inte ens framträdande nationalekonomer förstår mekanismerna bakom pensionssystemet. Någon gång måste detta uppseendeväckande faktum observeras och tillåtas påverka reformarbetet.

LO, som 1999 tog kategoriskt avstånd från bromsen, skriver nu att den är nödvändig och tillstyrker att beräkningsreglerna ändras. Men, och det måste uppfattas som det centrala budskapet: "LO anser dock att det är mycket angeläget att Pensionsgruppen diskuterar frågan om inkomstpensionens finansiering, det vill säga om 16 procent är tillräckligt för att garantera långsiktigt hållbara pensionsnivåer."

Ingen borde kunna tveka om vad LO och de fem pensionärsorganisationerna faktiskt vill ha sagt: Det behövs mer pengar för att pensionerna skall bli rimliga.

Men formuleringarna i remissvaren kan användas på ett helt annat sätt. Man kan nöja sig med att konstatera att LO anser att bromsen är nödvändig och tillstyrker förslagen om ändrade beräkningsregler. Samt att pensionärsorganisationerna vill behålla grunddragen i pensionssystemet, då går det inte att avskaffa bromsen.

Dialogen blir som goddag yxskrift. Pensionspolitikerna tillsätter den ena utredningen efter den andra i olika detaljfrågor. Följden blir en sorglig diskussion med "aktörer" som strävar efter att vara lojala mot av statsmakterna ställda detaljfrågor, utan grepp om detaljernas samband med helheten.

När det gäller huvudfrågan, som handlar om hur man skapar en rättvis balans mellan avgifter, pensioner och pensionsålder, nu och i framtiden, "håller man korten intill kroppen". Ingen utredning, ingen politisk diskussion finns om detta. Detta trots att det numera finns en allmän insikt om att pensionssystemet står inför stora problem. Nu är det dags för landets ledning att agera. Inte att lova, inte att låtsas att detta är lätt att ställa till rätta. Men att se till att en ärlig, allsidig och ansvarfull diskussion om våra pensioner kommer i gång.

Det är hög tid!